

Izpor organiziranih rudarjev v Illinoisu

Rudarji ponovno odklanjajo znižanje mezde in arbitražo, zato so morali včeraj ostaviti rove in se pridružiti armadi stotisočih, ki bijejo boj že eno leto za jacksonvillsko lestvico in priznanje unije. Poročila o posameznih obratih po unijskih pogojih so še nepopolna. Frakcijski boj v uniji je magnetom dobrodošel.

Chicago, 1. aprila. — Danes je bilo izprtih čez 57,000 rudarjev v Illinoisu, ki so v teku enega leta že drugič odklonili redukcijo mezde. Obrat okrog 200 premogovnikov, ki je trajal od zadnje jeseni na temelju provizijske pogodbe, je prenehal 31. marca o polnoči.

Prva poročila glede števila posameznih kompanij, ki na svojo pest obneva jacksonvillsko pogodbo in s tem obdrže rudarje na delu, so v konfliktu. Videti je, da se preneha, da ostane samo v bellevillskem poddistriktu dvanajst premogovnikov v obratu. Tam so lastniki rofov podpisali separatno pogodbo z unijo. Medtem pa pravijo vodilni magnati, da bo število obratujočih jam majhno. Večina so to takozvane odprte jame, ki uposljujejo po par sto mož. Lani, ko je trajal izpor šest mesecev, je obratovalo 177 premogovnikov na temelju separatnih pogodb z unijo.

Vodilni magnati so v petek informirali kapitalistične liste, da imajo "dovolj časa za čakanje" z ozirom na novo situacijo, ki se je pojavila v uniji sami. V rudarski organizaciji se je pojavilo razkolno gibanje. Operatorji opazujejo to gibanje z velikim zanimanjem. Takozvani "Odbor za obranitev unije," ki se je porodil v Pennsylvaniji, je zanesel svojo agitacijo tudi v Illinoisu. Na čelu tega gibanja so komunisti, dobili pa so na svojo stran nekaj starih rudarskih voditeljev, ki niso komunisti. Eden teh je John Brophy, bivši predsednik distrikta št. 2 v Pennsylvaniji in kandidat za predsednika UMW proti Lewisu pri zadnjih volitvah. Brophy se zdaj nahaja v Illinoisu in poziva rudarje na popolno stavko. Njegova taktika je, da ne sme biti nobene separatne, lokalne pogodbe ne glede na to; če je v teh pogodbah zamajena jacksonvillska mezda.

"Odbor za obranitev unije" deluje tudi za strajk rudarjev na antracitnem polju. Vsi rudarji po vsej državi, ki so organizirani, morajo zastavljati in direktno prisiliti magnate na sprejetje svojih pogojev. Obenem so rudarji pozvani, da vržejo Lewisa in vse stare odbornike, ki drže z Lewisom, z vodstva unije in si izvolijo nove voditelje.

Kakor poročajo, ima "Odbor za obranitev unije" okrog 3000 pristašev med rudarji v Illinoisu. Kansas City, Mo., 1. apr. — Odborniki rudarske unije poročajo, da bodo vse odprte jame v Kansasu in Missouriju nadaljevale obrat na podlagi jacksonvillske lestvice. Pittsburgh, Pa., 1. apr. — Danes je bila tukaj otvorjena konferenca "Odbora za obranitev unije" s pozivom na rudarje, naj strmoglavijo Lewisovo mašino z vodstva organizacije United Mine Workers of America. Istočasno so se vršili mnogi shodi stavkujočih rudarjev v pittsburskem distriktu, na katerem so voditelji unije ljuto obsojali gibanje "Odbora za obranitev unije."

Prvaške novice razdejalno prodajalo. Zagreb, 31. marca. — Petdeset nevest je včeraj napadilo in deloma razdejalno prodajalo v Subotici, ki je bankrotirala, potem ko so neveste plačale skoro 7000 dinarjev predjema za svoje bale.

Za zaščito uslužbencev ni denarja

Senatorju Mosesu se zdi, da postni vozovi iz jekla niso skrajno potrebni na železnicah.

Washington, D. C. — Glavni poštar New se je pridružil mnemu železniških družb v državi pri opoziciji proti predlogi, ki jo podpirajo organizirani poštni uslužbenci, vršci službo na železnicah, po kateri naj se leseni vozovi za prevažanje pošte nadomestijo z jeklenimi.

Narodno društvo poštne uslužbenec na železnicah se že skozi leta poteguje in bojuje za varnost življenja svojih članov. H. E. Mack, zastopnik Missouri Pacific železnice družbe je izjavil pred senatnim odsekom, da bi stale železniške družbe 60 milijonov dolarjev, ako se leseni železniški vozovi nadomestijo z jeklenimi. Menil je, da so taki stroški izredno vagantni. Trdil je, da ni res, da bi bilo življenje poštne uslužbenec, ki opravljajo svojo službo v železniških vozovih, veliko bolj varno, ako se leseni vozovi nadomestijo z jeklenimi.

Senator Moses iz države New Hampshire je izjavil, da poštni department ne smatra, da so jekleni vozovi potreba.

Odpomoč farmerjem zopet pred kongresom

Predsednik je bo najbrž vitral, ako bo sprejeta.

Washington, D. C. — Zbornični poljedelski odsek je s 16 proti 6 glasovom sprejel Haugenovo predlogo za odpomoč farmerjem. Predloga vsebuje tudi določbo o izjednačenju pristojbine pri izvornih kupčijah.

Ta predloga določa, da se ustanovi sklad s štiri milijoni dolarjev, medtem, ko McNaryjeva predloga, ki je pred senatom, določa za sklad le 250 milijonov dolarjev. Predsednik Coolidge je pripravil vitrali vsako McNary-Haugenovo predlogo, ki ima določbo za izjednačenje pristojbin ne glede na to, kako velika je vsota, ki je določena za sklad. Zbornica je odklonila predlogo, ki ima določbo o izdajanju dolžnih pisem in ki jo je podpirala Narodna grana.

SOVRAŽNIK RUDARJEV IN JEKLAŠKIH DELAVCEV ODBEL K VELIKI ARMADI

Rudarji in jeklaški delavci ga prav nič ne oblokujejo.

Philadelphia, Pa. — Rudarji in jeklaški delavci v državi Pennsylvanija, prav nič ne žalujejo za pokojnim William C. Sproulom, bivšim gubernerm Pennsylvanije in ravnateljem državne policije ob času velikih stavek v letih 1919 in 1922. Ubiti delavci v jeklaški stavki se računajo na trideset.

Sproul, jeklaški magnat, je bil leta 1918 izvoljen gubernerm, ko so pittsburski jeklaški delavci organizirali. Ko je Sproul postal gubernerm, je pomagala potlačiti mezde delavcev došli. Državnim policajem je ukazal, da naj rabijo rožje v veliki stavki jeklaških delavcev.

Leta 1922 so organizirani rudarji ujeli Sproulovo pismo, v katerem je pisal, da naj načelnik državnih kozakov dobi ime na onih rudarjev, ki ustopajo radikalno v stavki. To pismo je bilo priobčeno v rudarskem tisku "Penn Central News," in pomagalo je, da je bil poražen pri primarnih volitvah za gubernermja, ko je skušal postati zopet gubernerski kandidat.

PRIVATNA PREGOVORNA INDUSTRJA V RAZSULU

Rudar produkcira danes še enkrat toliko, kot pred deset leti. — V bodočih desetih letih se produkcija na rudarja zopet podvoji.

Washington, D. C. — Percy Tetlow, predsednik sedemnajstega distrikta rudarske organizacije, nahajajočega se v Zapadni Virginiji, je pričal pred senatnim odsekom, da velike sile zdaj hitro uničujejo stabilnost v industriji mehkega premoga. Te sile so brzo naraščajoča množina premoga, ki jo producira rudar v ameriških premogovnikih, in trajno znižanje množine premoga, ki je potrebna za produkcijo določene vrednake enote za porabo v industriji.

Povedal je senatnemu odseku za meddržavno trgovino, da rudar produkcira še enkrat toliko premoga, kot pred deset leti, navodno se pa premog porabi vedno bolj ekonomično v industriji, to je, da se potrebuje vedno manj premoga za proizvajanje določene vrednake enote. Posledica tega pojava je, da delata potrebuje vedno manj premoga, medtem pa narašča kapaciteta delata, da producira vedno več premoga. Izrazil se je, da se bo v teku deset let zopet podvojila produkcija premoga na rudarja.

Ko sta ga senatorja Watson in Fess vprašala, kaj on priporoča, da se stvari obrnejo na bolje, je Tetlow previdno molčal. Dejal je, da se rudarji, ki zdaj nimajo dela, ne morejo premistiti v drugo industrijo, da se na ta način reši vprašanje prevelikega števila delavcev. Od sedem do osem tisoč podjetnikov zdaj konkurira med seboj in Tetlow je menil, da bo skušal vsak ohraniti samaga sebe ne glede na sposobnost njegovga podjetja, vsak bo najel nekaj novih delavcev, da nadomesti one, ki so pustili delo v njegovem podjetju.

Phillip Murray in Van A. Bittner, podpredsednik in zastopnik rudarske organizacije v Zapadni Virginiji, sta mnenja, da zvezna vlada ustvari tribunal za izvajanje zveznega zakona za stopnjena znižanja delavnih ur v premogovniški industriji. Ta sugestija se ni bila izrečena pred senatnim odsekom, akoravno se Murray in Bittner strinjata s njo. John Lewis, predsednik rudarske organizacije, se še tudi ni izrekel o tem priporočilu.

Tetlow je opial v detajlih terorizem, ki ga prakticirajo premogovniški podjetniki v okraju Logan W. Va., in s katerim je bilo mogoče njim držati organizacijo proč od tega okraja. Organizacija premogovniških podjetnikov v južnem delu Zapadne Virginije je pričela v letu 1922 z bojem proti rudarski organizaciji pod pretezo, da ne morejo plačati več kot 20 odstotkov nad mezdo okraja Logan. Vzbučnila je stavka in 50,000 rudarjev je bilo z družinami vred prisiljenih zapustiti stanovanja. Stavka je bila izgubljena in veliko stavekarjev je bilo prisiljenih sprejeti take pogoje, kot so jih njim ponudili njih gospodarji.

Lewis je segel v besedo Tetlowu, da opiše, kako so premogovniški podjetniki v Alabami leta 1920 klubovali odredbi predsednika Wilsona, da sprejme mezdno lestvico, ki jo je vzpostavil njegov tribunal potem, ko je s sodniškimi prepovedmi preprečil stavko rudarjev v jeseni leta 1919. Sedemmesečna stavka v Alabami, ki je nastala, ker se podjetniki klubovali zvezni vladi, je končala, da je bil alabamski gubernerm imenovan razsodnikom. Ta je pa vsako vprašanje odločil v prilog

Mussolini izpolnil grožnjo papožu

Odradil je razpust vseh katoliških organizacij za vzgojo mladine. Okrog 1000 klubov mora prenehati v enem mesecu.

Rim, 31. marca. — Premier Mussolini je včeraj odredil na podlagi sklepa svojega ministrskega sveta, da se imajo v enem mesecu razpustiti vse neaktivne katoliške organizacije v Italiji, ki vodijo duhovno, moralno ali telesno vzgojo mladine. Edina organizacija mladine, ki sme eksistirati, je fašistska "Bambini". Policijskim prefektom v vseh provincah je naloženo, da izvedejo odredbo do 30. aprila.

Oredba je v glavnem naperjena proti organizaciji katoliških dekliških akavtov, ki ima okrog 1000 klubov po vsej Italiji. Ustanovitelji in voditelji teh klubov so domači župniki, katere fašisti obtožujejo, da vodijo v akavtskih klubih protifašistsko propagando. Prizadeta je tudi protestantska organizacija Y. M. C. A., ki ima podružnice v Rimu, Neaplu, Genovi, Milanu in Turinu. Drugih mladinskih organizacij ni, ker so jih fašisti že prej zatrli.

Ko je papež Pij izvedel, kaj je odredil Mussolini, je takoj sklical konferenco svojih svetovalcev. Pričuje se, da je papež odgovoril takoj. Rim je zelo razveden, kakšno akcijo podvzame cerkev proti tej odredbi. Papež je že večkrat izjavil, da katoliška cerkev mora sodelovati v vzgoji mladine.

Še dva federalni zmagi v Mehiki

Katoliška revolva v Jalisco v zadnjih izdihljajih.

Mexico City, 31. marca. — Vojni department Callesove vlade poroča o dveh novih zmagah federalnih čet v državi Jalisco. Prva zmaga je bila izvojevana na De la Pena rencu blizu Rosaria. Sto vatašev je bilo izgnanih z renca in osem je bilo ubitih. Federalci so izgubili dva metala. V drugem spopadu pri Tlaxajalcu so bili ubiti trije vataši.

Poročilo dostavlja, da se klerikalna vataja v Jalisco nahaja pred likvidacijo.

PREVIDNOST JE MATI MODROSTI.

Časniški poročevalci mu bodo morali predložiti pisana vprašanja.

Washington, D. C. — Državni tajnik Kellogg je na počitnicah in njegovo službo zdaj opravlja poddržavni tajnik Olds. Ta je izjavil, da ne bo odgovarjal na vprašanja časniških poročevalcev glede zunanje politike ali akcije diplomatov, ako mu ne bodo vprašanja eno uro prej predložena v pisani besedi.

podjetnikom. To je bil prvi in eden korak, ki so ga podvzeli podjetniki za zmičenje mezdne lestvice. Alabamskim podjetnikom so sledili podjetniki na drugih poljih in tako so bile življenjske razmere 1,000,000 rudarjev potanjene nizdol.

Tetlow je dalje izpovedal, da so kompanije zabranile rudarjem vladati v občini, kjer so so lastovalci svet in hiše. Dovoljeno jim ni bilo, da imajo rudarji svoja sela inkorporirana. Kompanije so vzdrževale policijo, šerifove deputije špdlile so organizatorje iz rudarskih selišč in imenovale in podpirale duhovne, učitelje in zdravnike. Rudarji morajo vse kupovati v kompanijskih prodajalnah. Te razmere se obračajo vedno bolj na slabo.

OFICIJELNO PRIZNAVANJE BREZPOSELNOSTI

Delo je izgubilo akteraj dva milijona oseb. — Brezposelnost v meslih je izredno velika.

Washington, D. C. — Delavski tajnik Davis je potem, ko je izdal razne prerokbe, da bo njegov pregled pokazal, da delavne razmere niso tako slabe, napravil v senatu formalno poročilo, v katerem prizna, da so delavne razmere resne. To poročilo je zahtevala resolucija senatorja Wagnerja iz New Yorka. Poročilo je sestavil Ethelbert Stewart, kôpisar biroja za delavsko statistiko.

Poročilo pokazuje, da se je od leta 1925 do dne 1. januarja 1928 znižalo število nastavljenih delavcev za sedem odstotkov, kar pomeni, da je izgubilo 1,874,000 delavcev delo. V tem znižanju ni višeteja števila delavcev, ki so brez dela v normalnih časih. V normalnih časih je brez dela en milijon delavcev. Davis prizna, da je lani od meseca aprila pa do dne 1. februarja t. l. vedno padalo število zaposlenih delavcev. On izjavlja, da se je v mesecu februarju pričelo število nastavljenih delavcev zopet povzviševati.

Tudi Amerika delavska federacija poroča v svojem glasilu "Federationist" o brezposelnosti organiziranih delavcev v 23 meslih. Povprečno je bilo v teh 23 meslih v mesecu februarju 17 odstotkov delavcev brez dela, v vsem februarju pa 18 odstotkov. V različnih meslih so bili delavci brez dela in v povprečju največ v Washingtonu, trinajst v Seattlu in enajst odstotkov v St. Louisu v mesecu februarju. V San Franciscu jih je bilo brez dela 14%, v San Antoniu 11%, v Pittsburgu 17%, v Philadelphiji 31%, Omaha 40%, New York 21%, Minneapolisu 10%, Milwaukee 8%, Los Angeles 23%, Jersey City 21%, Detroitu 30%, Denverju 19%, Clevelandu 36 odstotkov, Cincinnatiju 14%, Chicagu 12%, Buffalu 18%, Bostonu 20%, Birminghamu 18 odstotkov, Baltimorju 41% in Atlantiu 11 odstotkov.

Ameriški kapital osvaja brzojav v Evropi

London, 31. marca. — F. G. Kellaway, predsednik Marconi-jeve družbe, je včeraj na letnem zboru poročal, da je ameriški telegrafski in telefonski trust naredil v zadnjem letu poskusa, da spravi pod svojo kontrolo ves sistem zunanje in notranje brzojave in telefona v Angliji. Ameriška kompanija je že doslej precej uspeha pri osvajanju telegrafskih in telefonskih linij v Južni Ameriki in Evropi.

Dva nova letalska rekorda.

Jacksonville, Beach, Fla. — Edward Stinson in George Haldeman sta dosegla nov svetovni rekord vztrajnosti, ko sta bila v zraku nepretrgoma 55 ur in 36 minut. Prejšnji rekord je bil v Nemčiji 52 ur in 22 minut.

Benetke, 31. marca. — Italijanski vojaški letalec, major Mario de Bernardi, je včeraj dosegel nov rekord brzine. Letel je 250 milj na uro.

Nagla smrt predsedniškega kandidata.

Delaware, O. — Frank B. Willis, obijski senator in kandidat za predsedniško nominacijo republikanske stranke, je v petek zvečer naglo umrl na odru v tukajšnji Gray's Chapel, kjer se je zbralo 2500 oseb, da silijo njegov kampanjski govor. Zaradi dela je kap na možganih.

Senat za pomoč delo v tekstilnih tovarnah

Odglašoval je, da delavke lahko delajo do desetih zvečer.

Boston, Mass. — Trdočrni in dobicka lakomni tekstilni baroni v državi Massachusetts so izvojevali zmago, da tem hitreje porinejo tekstilne delavce v tlačanstvo, ko so v državnem senatu odglasovali s dvajset glasov proti enajstim, da je tovarniškim delavkam dovoljeno delati do desetih zvečer.

Ako tekstilni tovarnarji prihajajo na boben, niso tega krive delavne ure, ampak slabo tovarniško vodstvo, so argumentirali senatorji, ki so bili proti povlačenju delavnih ur. "Niti ena tovarna v New Bedfordu se je preselila na jug," je dejal senator Besette, "Sitnosti so v slabem vodstvu."

Drugi opozicijski senatorji so naglašali, da bo predloga razmesarila zakon osemurnega delavnika. Tovarnarji bodo najemali delavke, ki bodo prihajale iz drugih tovarnen in bodo tako konkurirale slogianskemu dvanašnjurnemu delavniku v južnih državah. Denarna globa za kršenje tega zakona je določena od \$20 do \$50. Denarna globa je smešno niska. Poiskava, da se o predlogi glasuje polmesnako, se ni obnesel.

General Sweetser, državni delavski komisar, je sveda bolj podpiral podjetnike kot delavce. Njegova edina žaluga v industriji je ta, da je marširal na čelu milice v pomoč tekstilnim podjetnikom v Lawrenceu, Mass. ob času stavka leta 1919.

Tekstilni interesi, ki imajo republikanske stranke v tej državi v svojem lopp, so silili opolniti tekstilne delavke v državi. V Seattlu in najst odstotkov v St. Louisu v mesecu februarju. V San Franciscu jih je bilo brez dela 14%, v San Antoniu 11%, v Pittsburgu 17%, v Philadelphiji 31%, Omaha 40%, New York 21%, Minneapolisu 10%, Milwaukee 8%, Los Angeles 23%, Jersey City 21%, Detroitu 30%, Denverju 19%, Clevelandu 36 odstotkov, Cincinnatiju 14%, Chicagu 12%, Buffalu 18%, Bostonu 20%, Birminghamu 18 odstotkov, Baltimorju 41% in Atlantiu 11 odstotkov.

Protidelavske predloge podpirajo odvetniki Arkwrightovega kluba, družba tekstilne elite in podjetniške organizacije. Zadnje so posebno delavne, da potisnejo življenjski standard tekstilnih delavcev tako dol, da bo enak standardu v južnih državah.

Zbornični odsek je priporočil zbornici predlogo, ki jo je senat sprejel, gloda pa previdno se na neki drugi predlogi za odpravo 48 delavnih ur v tednu. Delavstvo pričakuje, da bo boj v zbornici bolj živahen in resen.

Položaj v tekstilnih delavnicah je zelo slab in razmere med tovarnarji in delavci so tako nepete, da lahko vsak čas pride do spoprijema v tekstilni industriji.

Zelezniška nesreča.

Lima, O. — Dva brzojaka, ki sta vozila iz Chicaga proti vzhodu, sta v petek zvečer trčila štiri milje zapadno od tukaj in 57 potnikov je bilo ranjenih. Nesreča se je zgodila v snalenem viharju, ko sta oba vlakla zakasnela. Broadway Limited se je ustavil čakajoč na signale, medtem pa je pridrel za njim Liberty Limited in trčel v zadnje vozove stoječega vlaka. Trije vozovi so bili vrženi iz tira.

Umril bratove soročenke in sebe.

Wallkill, N. Y. — Harry McHugh, tukajšnji poštar, je 30. marca umoril soročenko svojega brata Marie Terwilliger in potem se sam sebi precesal žile in je za poskodbami umrl. — McHugh je bil vedno v skrbeh za svojoje mlajšega brata in je valed misel, da bi bil brat nesrečen, ako bi poročil dekleta, storil obupna čina.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodnina: Zedinjena država (svetn Chicago) \$3.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta; in za inostranstvo \$2.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$2.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

188

Datum v obljepaju n. pr. (Feb. 25-1938) poleg vsakega izdanka na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam ne utavi list.

KAJ POMENIJO BESEDE "TAKE PROSPERITETE SE NI BILO V ZGODOVINI AMERIKE"?

Kaj pomeni za delavca, ako se govori, da "take prosperitete se ni bilo v zgodovini Amerike"? Ako bi na kratko govorili bi rekli: Povečanje bogastva v rokah majhne peščice ljudi na eni strani, na drugi pa povečanje revščine in trpljenja. Imetek onih, ki ne delajo z umom in z rokami, ampak lastujejo razdelivna in produktivna sredstva, naravne zaklade in zemljo, se je izredno pomnožil, imetek onih, ki delajo z umom in rokami pa izdatno skrčil. Ne drž, bodo odgovorili podporniki in zagovorniki sedanjega kapitalističnega sistema blagovne produkcije in distribucije. Prinesite dokaze. Dobro.

Tu je statistika odbora narodne industrijske konference, to je naprave, ki jo je ustanovilo Narodno društvo tovarnarjev. Te statistike niso izdelali rdečkarji, delavski agitatorji ali drugi radikalni elementi, ampak prihaja od naprave, ki so jo ustanovili zagovorniki in podporniki sedanjega sistema blagovne produkcije in distribucije.

Povprečna meza, ki se je plačevala v mesecu decembru lanskega leta je bila 59 centov in desetink centa na uro. Povprečne delavne ure v tednu so bile 47 ur in tri desetinke ure. Beseda povprečno pomeni izučene, napolizučene in neizučene delavce. Izučeni in napol izučeni delavci so zaslužili po 63.3 na uro, ali \$30.30 na teden. Neizučeni delavci pa 48.3 centov, na uro ali \$24.12 na teden. Delavke so zaslužile po 40 centov na uro ali po \$17.34 na teden.

Povprečna delavska tedenska meza za delavce je bila \$29.35. Ako je delavčeva žena šla tudi delati, ker moževa meza ni zadostovala za življenje v rednih razmerah in je prejemale povprečno mezdo za delavke, je zaslužila na teden \$17.34. Oba skupaj — mož in žena — sta na teden zaslužila \$46.69. Ako sta oba imela srečo in sta delala skoz vsa leta, tedaj sta zaslužila nekaj več kot \$2,400. Po statistiki, ki jo je izdal delavski department za prehranitev delavske družine, je ta meza komaj zadostovala za prehranitev družine iz pet oseb. Ako sta mož ali žena zaradi bolezni ali drugih vzrokov ostala doma, sta oba zaslužila manj, kot je neobhodno potrebno za prehranitev delavske družine, ki obstoji iz pet oseb.

Ako se ta zaslužek delavske družine primerja z dohodki ljudi, ki nič ne delajo umsko ali ročno, ampak lastujejo nekaj delnih ene ali druge korporacije, tedaj opazimo, da se premoženje onih, ki lastujejo sredstva za blagovno produkcijo in distribucijo, so lastniki naravnih bogastev in zemlje, izredno množi, naobratno pa pada imetek onih, ki delajo z rokami ali z umom. Vsaka najmanjša bolezen zniža dohodek delavske družine, medtem ko se dohodki onih družin, ki pripadajo k lastujočemu razredu množe, pa magari če so bolni ali zdravi, spe ali bde.

To se pa ne godi zaradi tega, ker imamo slabe in dobre ljudi na svetu, ker ljudje govore različne jezike, so razne polti in vere, ampak ker je v človeški družbi uveljavljen gospodarski sistem, v katerem se proizvedena zaradi profita in ne zaradi ljudskih potreb. Premog se na pr. ne koplje, ker veliko siromašnih družin po zmi zmrzuje, ampak za to, da se proda s profitom. Ako bi se premog producirjal zaradi tega, da bi ljudje po zimi ne zmrzovali, bi sploh nihče ne zmrzoval pozimi. Tudi čevlji se ne producirajo zaradi tega, da bi ljudje ne hodili bos. Čevljiarski tovarnarji producirajo čevlje zaradi tega, da jih prodajo z dobičkom. Ako bi se čevlji producirjali zaradi tega, da bi ljudje ne hodili bos, bi sploh ne bilo bosih ljudi. Tudi mlinar ne melje žita zaradi tega, ker ljudje nimajo kruha in ga stradajo. Tudi izpreminja žito v moko zaradi tega, da moko proda z dobičkom. Ako bi mlinarji producirjali moko zaradi tega, da bi ne bilo lačnih ljudi, bi sploh na svetu ne bilo lačnih ljudi. Vse, kar ljudje potrebujejo za življenje, se ne producira zaradi tega, ker ljudje to ali ono potrebujejo za svoje življenje, ampak zaradi dobička. Ako bi producirjali zaradi tega,

ker ljudje potrebujejo raznih produktov, bi sploh na svetu ne bilo za nikogar pomanjkanja, ampak bi bilo za vse dosti, pa tudi dela. Tak gospodarski sistem, ki ga imamo sedaj imenujemo kapitalistični gospodarski sistem. Gospodarsko je svet danes postavljen na glavo.

Kapitalistični gospodarski sistem je treba nadomestiti z boljšim sistemom, in sicer s takim, da se bo vršila blagovna produkcija in distribucija zaradi ljudskih potreb in ne zaradi profita, pa se ne bo zbiralo bogastvo v rokah posameznikov na eni strani, na drugi bo pa ogromna masa tonila v revščini in bedi.

VESTI IZ NASELBIN

Uganja ne smemo zgrubiti!

Morgan, Pa. — Tukajšnje razmere so zelo slabe. Naši možje so na stavki že leto dni. Že leto dni brez vsakega zaslužka! Edino kar nas še skup drži je upanje na boljše dni. Nikakor si ne morem predstavljati, da bi bil ta boj naših mož in očetov zastoj. Ne, to ne more biti!

Dobro nam je vsem znano, da so premogarski baroni bogati in tako nam bo ukloniti jim njih dobele vratova. Znane so mi delavske razmere še iz mladih let kot delavski hčeri. Še v stari domovini sem se seznanila z njimi. Večkrat mi uhaajo mladija v lep rojstni kraj, v Jugoslavijo, kjer sem si z žuljavno roko slušila kruh več let. Takrat sem prekinjala tamkajšnji kapitalistični sistem. Tam smo tudi dekleta in žene nakladale premog in posek, kamenje in drugo. Seveda vse skoro zastoj. Tu vsaj tega ni, da bi morala rudarjeva hči v rov, ko pride iz ljudske šole. No, pa saj še očetje nimajo kaj delati.

Tudi žena ima težava. Otroci hočejo kruha in obleke, a mati jim tega ne more dati. Srce ji krvavi, ko vidi svoje malčke v bedi. In kdo je svoj te bede, tega gorja? Nenasitne kapitalistične pljavke so krive, ker ne daje rudarjem kar jim gre. Saj ubogi trpin hočejo le kruha zase in za družino, mogočeši jim hočejo pa še to vzeti.

Znana nam je, da kapitalistični sistem ni bil vedno na svetu. Imejmo pa prebranje, da tudi za večno ne bo. Rodil se je kot dete, se razvijal in postajal vedno močnejši, dotim je postajal slabejši delavec. Danes, ko je preteklo že več desetletij, odkar se je rodil, je še velik in močan, a je star in gluh ter postaja gnj skozinokoz. On ne vidi naše bede in ne sliši naših prošelj, da bi nam dal kruha.

Imejmo upanje. Kakor se je kapitalistični sistem rodil, tako bo tudi poginil. Ne bo poginil slepa, težko ga bo ugonobiti. Toda, imejmo pogum! Karl Marks je rekel: Delavci vseh dežel, združite se! Ako bi ne bilo med nami toliko strank, koliko lepše bi bilo življenje delavca in kmeta. Tu vidimo socialistične, komunistične, klerikalne, itd., stranke. Čim več strank bomo delavci in delavke imeli, tem slabše bo za nas, ker kapitalisti delajo skupno in ne kot mi.

Torej, bratje in sestre, združimo se delavci in kmetje in delajmo val za enega, eden za vse. Kajti le dejstvo, ako bomo delali skupno, bomo postali močni in nepremagljivi ter bomo kot taki lahko premagali našega največjega izkoriščevalca in krvososa — kapitalizem. Da so naši možje sužnji kapitala, to lahko vidimo najbolj danes, ko je minilo že leto dni, odkar je stavka, a premogovniški baroni pojejo še vedno isto pesem, da imajo rudarji prevelike mezde.

Kaj pride, ne vemo. Vemo pa, ako bodo naši možje zmagali v tej veliki bitki, da bo ta zmaga veljala ne le rudarjem, temveč vsem delavcem. Ako rudarji propadejo, tedaj pridejo na vrsto ostali delavci. Pozdravljam vse stavkarje in zavedne delavstvo in kličem: Ne odnehajte v boju, ampak naprej do zmage! Rudarjeva žena.

Pojasnimo in odgovor.

Export, Pa. — V 62. številki Prosvete sem poročal, da so unionisti odborniki v Kinlocku proti P. O. reliefu, od katerega niso hoteli sprejeti živca. Sedaj so se premislili in privolili v to. Pred več meseci je bil ustanovljen Allegheny Valley relief, ki je bil proti P. O. reliefu iz razloga, ker so to komunisti itd. Tu

di v Export so nato prišli nagovarjat, naj pojmemo pabrani denar njim, mesto P. O. reliefu, katerega da vodijo komunisti. Sedaj so se premislili in tisti, ki so bili najbolj proti P. O. reliefu, so se združili in skupno delujejo.

V 71. številki Prosvete omenja rojak Leskovec eksportni relief in pravi, da mi nabiramo prispevke v imenu UMW unije. To ne odgovarja resnici. Nam tega ni potreba, ker imamo organiziran relief, v katerega imenu nabiramo darove in jih pošiljamo na P. O. relief. Tako bomo delali še v bodoče, brez da bi se osirali na kakšna druga navodila od katerekoli strani. V Exportu je dosti zavednih in razsodnih mož, ki vedo kaj delajo.

Rojak Leskovec tudi piše: "Na žalost moram omeniti, da sta prizadeti slovenski društvi št. 317 SNPJ in št. 57 JSKJ." Naj rojaku povem, da naše društvo št. 317 SNPJ prav lepo napreduje brez zunanjih "pomagačev." Nadalje piše, da kaj njim pomaga naših \$1000, ker da smo jih porabili za propagando-komunizma. Mi smo poslali denar v podporo zavednim štrajkarjem, za kar imamo potrdila in dokaze. Omenjenemu rojaku svetujem, naj bo brez skrbni in naj se ne zaburja po nepotrebnem radi \$1000; poslali smo jih kamor je bila naša volja. Zato dejanje nam ne more nobeden prav nič očitati, najmanj pa rojak Leskovec.

Omenja tudi dejstvo, ko so oni pred 18 leti delili podporo, da niso zahtevali pečata. Saj tudi ga niso mogli, ker takrat še ni bila unija priznana. On nam tudi dobrohotno svetuje, naj več ne nabiramo prispevkov, ker to nič ne koristi, temveč še akoduje. O tem naj javnost sodi. Lahko pa rečem, ako bi mi ne pomagali stavkarjem, tedaj bi bil maršalkteri primoran vrtniti se na delo. Vsi pošteni in razsodni stavkarji se nam bodo zahvalili za dano pomoč.

Pozdrav zavednim delavcem! Joseph Beniger, pred. št. 317 SNPJ.

Poročilo in zahvala.

Spangler, Pa. — Že leto dni vztrajamo tukaj na stavki in še nič ne izgleda, da je bo kmalu konec. Dolžnost nas veže, da se vsi člani društva št. 248 SNPJ javno zahvalimo vsem darovalcem, katerih darove smo prejeli. Prvo pomoč smo prejeli meseca decembra prošlega leta, ki nam jo je poslal predsednik SNPJ, namreč vsoto \$105, ki smo jo razdelili med prizadete člane ali stavkarje. Drugo vsoto, \$100, smo prejeli od istega vira meseca januarja. Tretje vsoto, \$25, so nam pa nakazali na konferenci 11. feb. v South Forku, Pa., ki nam je bila poslana spet iz glavnega urada Slovenske narodne podporne jednote.

Dalje smo prejeli vsoto \$30 in dva zaboja obleke od tajnika JSZ, Chas. Pogorela. Obleko in denar smo razdelili med najpotebnejše člane. Vse je bilo razdeljeno in sprejeto v medsebojnem sporazumu. Obleka je bila čista in v lepem redu. Vsi člani in članice našega društva št. 248 SNPJ se vam darovalcem najiskrenejše zahvalujemo za vse, kar ste nam poslali. Bodite prepričani, da ste pomagali stavkarjem in njihovim otrokom, ki so vsi v veliki potrebi. Vsi se vam bomo spominjali v bodoče, ako vas bo zadel enaka stiska in potreba. Upamo, da bomo zmagali, ako bomo mogli vzdržati do konca boja. Saj bi še davno podlegli, ako bi nas ne podpirali dobrosrčni rojaki. Tukaj obratujejo rovi samo s stavkočarki. Kar je naših članov, nobeden ne dela. Vsi pridno hodijo na piketiranje. Stavko-

kazi tudi zelo slabo zaslužijo v teh rojih. Gara in dela, na pilačni dan pa dobi prazno kuvert. Stavkočarki pridejo sem iz drugih naselbin, delajo par tednov, pa spet gredo, ker ne morejo toliko zaslužiti, da bi se preživeli.

Se enkrat, lakrena hvala vsem nabiralcem in darovalcem! Mary Zemlock, tajnica št. 248 SNPJ.

Nekoliko o farmah.

Hesperia, Mich. — Od tu še nisem videl dopisa v Prosveti, zato pa šelim malo opisati tukajšnje farme. Zemlja je tu dobra in slaba, peščena in linata. Obroditi vsake vrste žito, zelenjava in nekatero sadje.

Prošlega poletja sem bil na farmarški seji v Nomaayo, Mich., na eksperimentalni farmi. Zemlja je bila ravno peščena, tako da bi vsak mislil, da pač ne more nič roditi. Ko nam je oskrbnik farme pokazal njivo sladke detelje in pa njivo nemške detelje (alfalfa), smo se čudili, da more tako slaba zemlja roditi tako lepo detelje. Oskrbnik nam je pojasnil, kaj je treba in ji je treba upnesta, da jo naredi sladko, to je, za prvo setev detelje. Zemlji je pač treba dati rastlinskih snovi, ako jih njima, če hočemo, da bo dobro obrodila.

Bil sem tudi v Grand Haven, Mich. Tudi tam imajo Slovenci lepe farme. Tu na Hesperiji in v okolici je naseljenih dvajset slovenskih farmarjev; gospodarsko vsi dobro napredujejo. Tu je več farm napročaj, katerih cene so različne. Ovdieno je od zemlje in od posolij. Mogoče bo kdo rekel, zakaj so farme napročaj, če je zemlja dobra? Zato, ker mladina ne mara ostati na farmah, farmarji pa so pristarali. Omenim naj, da jaz ne prodajam nikakršnih farm, marveč pišem zato, da bi rojaki izvedeli, kako je tukaj.

Kdor kupuje farme, mora biti zelo previden. Pregledati mora vse in poizvedeti od farmarjev, da ni pozneje razočaran. — Decembra meseca prošlega leta so našli olje v Muskegonu, Mich. 100 sodov se ga dobili na dan. Sedaj so našli še en vrelce olja, za drugega pa bodo vrtali to poletje v tej bližini. Če najdejo, se bodo farme takoj podražile.

Pozdrav vsem slovenskim farmarjem! Martin Posanik.

O združenju.

Milwaukee, Wis. — Ker silim in čitam novice in dopise od več strani iz naše naselbine, sem se namanil tudi jaz nekaj napisati za čitatele, ki žive v Milwaukee in okolici. Eni agitirajo za združenje vseh podpornih društev, drugi za Slovenski dom. Res je, da povsod je potrebno združenje, brez tega se da le malo ali nič doseči. Vendar jaz ne vidim, da bi se moglo priti do združenja pri podpornih društvih, ne pri pevskih ali političnih klubih, predno si ne postavimo Slovenskega doma, temelja, ki nam bo mnogo pripomožek k resničnemu in boljšemu napredku in združenju.

Mnogim je znano, da se že deluje za združenje pri podpornih društvih in raznih klubih več let. Ali vedno smo še v tistem položaju, kot smo bili pred petnajetimi ali dvajsetimi leti. Ni pravega uspeha ne na eni strani ne na drugi. Samo tisto si mislimo, da so eni boljši od drugih. Ko pride čas za resne korake, se pa z besedami preklamajo; namesto da bi resno delali za združenje, gledamo le na to, kako bi kateri drugega posekal z besedami. Ali je to bratsko? Kaj naj naša mladina pričakuje od tega? Ona vidi kaj drugi narodi predstavljajo. Ni čuda, da se kot potem tako odtujejo od nje. Tako smo, da se še drug drugega poznati nečemo. Mnogi mislijo: če so v Ameriki, da niso več Slovenci.

Dragi Slovenci, opustimo to staro trmo, in se vsi pridružimo Slovenskemu domu. To delo nas bo v resnici združilo. Dom bo vseh in za vse slovenske naseljence v naselbini. Omenim naj da Slovenski dom sedaj jako lepo napreduje. Od časa inkorporacije do sedaj smo dosegli velike uspehe, tako v številu delni-

čarjev in delničark kot v denarju. Gojimo željo in upanje, da bi se v kratkem času priključili k tej organizaciji vsi, ki le še količkaj čutijo v sebi, da so Slovenci.

Apeliram na vas milwauško naselbino in okolico, da bi se udeležili velike prireditve v korist Slovenskega doma, ki se bo vršila 8. aprila v South Side Turn dvorani. Pokažimo, da je to naš dan. Vsem udeležencem sajamočna zadovoljnost v vseh oseb. Ko se bomo pokrepkali na duhu in telesu, bomo še za avtomobil, "star sedan", vredne \$300, stroš potkuvali. Pomislite, eden ga bo dobil za eden dolar. Če samo to je vredno, da se gre pogledati kdo bo tisti srečan. Torej na zasednute za največje prireditve! Pripravljeni smo prijatelje s seboj v nedeljo 8. aprila v South Side Turn dvorano. — Frank Lustik.

S pota.

Spet iz Sheboygana, Wis., kjer sem se ustavljal par dni. — Dvaletat v mesecu marcu je govorila mra. M. Priland na nekem zborovanju raznih narodnosti v mestni hiši. Povedala je, da Slovenci prihajajo iz kraja, kjer niso imeli takšne prilike za izobrazbo kot jo imajo tukaj, kjer so se v večernih šolah toliko pričutili, da so postali državljani. Povedala je tudi, da Slovenci nismo od bogatih družin, pač pa imamo pošteno srce in pridne roke, kar je znak dobrega državljanstva.

To vest sem čital v sheboyganskem dnevniku Pressu.

Matiija Pogorelec.

Pomoč stavkočelnim rudarjem

Greenboro, Pa. — Sledeči so darovali za štrajkarje: Jakob Zupanec \$5, Venc Paleich \$5; po \$3: Mike Lipovec, Tony Krasavich, Natimovan, Frank Zupancic in Paul Posti; po \$1: Tony Star, Josefina Zupancic, Frank Zadel, Anton Sajn, Dominik Sataless, Anton Kollins, Joe Lizi in Martin Gernik; Mike Danilovic \$5; po \$2: all Ule in Frank Kolenc. Skupaj \$27.50. Od te vsote sem poslal dvema družinama vsaki \$2.50. Ostalo vsoto \$22.50 razdeliti, kjer so bolj potrebni. — Jack Zupanec.

Lorain, Ohio. — Na redni mesečni seji dne 11. marca je društvo "Blad" št. 17 SNPJ darovalo \$25 za stavkočelo. Sestri in naslednji \$35.50 se je nabralo prostovoljnih prispevkov med člani in rojaki v naši naselbini. Torej skupno \$50.50. Imena darovalcev niso navedeni, ampak se jim v imenu društva in stavkarjev najiskrenejše zahvaljujem. Kain dva ptišla s bratom tajnikom, John Brusom, niti sediti ni odšel, ampak vsak je prispelel na pomoč po možnosti. Bratu predsednika pa pripravilo, da razdeli med prisadete slovenske rudarje. Nadalje se pripravilo članom in simpatizerjem stavkočelnim rudarjem, da bova še zansprej pobirala darove v la namen ter vsak lahko da kar koli hoče.

Se enkrat hvala vsem za naklonenost! — Joseph Keate, predsednik, John Brus, tajnik št. 17 SNPJ.

Hawabik, Minn. — Posiljam money order za \$9 v pomoč stavkarjem. Dr. št. 211 SNPJ je darovalo \$8, slediš člani pa \$4; po \$2: Joe Sherak, John Sever, John Zalar, John Shain, Lila Riblich in Peter Sherak; po \$2: Tony Volk, Ignat Miklaucich, Blaz Kausarlich in John Butala. Skupaj \$9. S pozdravi! — Johanna Shain, tajnica št. 211.

St. Michael, Pa. — Priloženo pošiljam vsoto \$11.20 za stavkočelo premogarje. Darovali so posamezni člani društva št. 190 SNPJ: Nik Kavšek \$2; Louis Boltit \$1.20; po \$1: Frank Kumerda, Frank Hočever, Tony Ribaric, Julius Gmajnar, John Trebachler, Frank Lazar in Louis Tinkavc; po \$0.50: John Nadu in Louis Klenovick. Skupaj \$11.20. — Frank Kumerda, pošiljatelj.

Bon Air, Pa. — Društvo Napredni Slovenci št. 254 SNPJ je priredilo dne 18. feb. veselico in korist stavkarjem. Vsoto smo poslali na tajnika društva št. 345 (Jacob Rupert, South Fork, Pa.), in na št. 60 (tajnika George Jakopin, Loydell, Pa.). Poslali skupaj vsoto \$27.57. Na vsako društvo je bilo poslanega polovica denarja. K tej vsoti sta pristoela tudi dva dolarja, ki sta jih darovala Louis Kapler in Neza Sivec. Ako bi bila udeležba na veselici boljša, bi lahko več poslali. Tu sta samrat dve stranki: beli in črni Kranjci. Zato ni bila veselica tako uspešna kot bi morala biti. Pozdrav vsem! — Peter Bukovec, tajnik.

Alala!

V Italiji je vrag. Papež se punta, kralj se punta in tla se punta (potros). Nekakšna polenta bo že iz tega.

Dol s tovarnami!

Socialisti zahtevajo brezposelnost — razumete? — brezposelnost — razumete? — v tovarnah za izdelovanje bomb.

Ali je denar kričen?

iz Collinwooda: Svetujem prečistitveno na Holmes ave., naj povzame denar, ki ga je nedavno vzel za krot, krotiti pa ni nič — razen če je to krot, da gospu vzame denar! — Kovacev Jure.

Prijateljstvo resignociteta.

Bombe pokajo v Chicagu, bombe pokajo v Nikaragi... Bombe mečejo Nikaraganci v Chicagu, bombe mečejo Amerikanci v Nikaragi.

Bolazen na gričku.

"Slovenski Gladijator" je spet iskal kljub tajni suspenziji, toda to ni več gladijator, ki bi bil sposoben za areno. Grdina in Zalar sta ga tako oklestila, da je podoben Jobu na gnoju. Bedni gladijator je že tri mesece bolan — odkar je bil suspendiran.

Naj pazi, kam pada.

Rev. Gladijator Cherno piše: "Raje častno padem kakor bi se sramotno podal."

Častnega padca, ne bo, ker so tla na gričku pretrda. In milwauški "sajdvaki" so vsi iz cementa. Bo bolelo.

Samo olje sme govoriti.

Star pregovor pravi: Kdor molči, devetim odgovarja. V Ameriki te pa zapro, če molčiš, in zapro te, ako preveč govoriš. Kako naj človek živi? — Atila.

Inkorizirajo pa točno.

Iz Neffa: Ameriški sistem obrokarsva je še tako velik, da se še ohijake mačke ležejo v obročih.

Bratstva v Kristusu ni.

Spor med Pijem in Benitom dokazuje, da v Rimu ni prostora za dva papeže. Kadar se Italijanom dobro zavesti — ne bo prostora za nobenega.

Listi blufajo.

Listi poročajo, da so sovjeti napovedali boj vstajenju Krista. Pomota! Krista ni bilo še nikdar na Ruskem.

meja trpinom, ki stradajo za nas in tujci. Treba je premisliti njihovo življenje in obljubiti, da na prihodnji seji moramo tudi mi pomagati, da par oseb obrisemo otrokom trpinov.

Bratje, pridružimo se, da pomagamo njih fronti, ker oni bišejo našega sovražnika, ki bo nas toleki, ako se oni ne nadvladajo. Da so vse delake in politične organizacije združen, bi tega ne bilo. Kako smo še daleč od tega, se vidi ob nedeljah in na postone dni.

Pozdravljam vse štrajkarje, kakor tudi one, ki bodo od zdaj njim darovali. — Anton Radin, tajnik.

Farelli, Pa. — Slovenski dom je priredil zabavo v korist štrajkarjem. Bila je dobro obiskana. Čistega dohodka je bilo \$108.63, kateri denar je bil odposlan: \$58.83 na predsednika SNPJ in \$20 na tajnika JSKJ, kateri bodo razdelili med najbolj prizadete Slovenci dom, ki je bil otvorjen pred dvema leti, je pregledal spominsko knjigo in promisel, da člani imenovanih organizacij so delovali za spredek naših idej, zato tudi zdaj, ko je članstvo vseh organizacij prizadeto radi stavke, je Slovenski dom stvoril svojo dolžnost ter daroval primerno, ker članstvo vseh imenovanih organizacij delovalo ob otvorenju našega doma.

Darovali v Farellu: društvo Slovenske SNPJ \$10; Slovenski dom \$58.63; po \$1: A. Valentinčič, F. O. korn, J. Garm, M. Nakič, F. Krubat, M. Stoblar, S. Kalundžič, F. Kramar, M. Rajč, G. Zagorec, F. Špoh, F. Miklar, N. Rajč, J. Kalenc; po \$1: Nick Mastok; po \$2: Francis Balich; po \$0.50: F. Cimperman, J. Smole, D. Bilč, F. Selinsček, M. Dulio, F. Vlejški, M. Špoh, F. Garm, V. Garsalič, F. Latič; po \$0.25: J. Rozmaric, L. Persin, A. Zidanek, F. Novak in B. Kalundžič. Darovi, nabrali tajnik društva Slovenske (F. Krubat), \$25.25, Slovenski delavski izobraževalni dom od vselice \$58.63, iz blaginje društva Slovenske št. 262 SNPJ \$10. Skupaj poslano na gl. urad SNPJ \$304.53.

Za Slovenski dom: Frank Kramar, predsednik. Za društvo Slovenske: Frank Krubat, tajnik.

Vesti iz Jugoslavije

Meštanski dnevnik v Ljubljani prenehal izhajati. "Narodni dnevnik" končno zmrznil.

Vsi slovenski meštanski listi so breznadni listi, ki izhajajo samo v ta namen, da vzgajajo delovno ljudstvo po naprednih principih in da ga zavajajo na taka pota, ki mu niso prav nič dobrodošla in ki nimajo z dejanskim in trajnim narodnem blagostanjem prav nobene zveze.

Najbolj razkriti listi v Sloveniji so demokratski napredni listi in to dnevnik "Jutro" in "Slovenski narod," zatem pa klerikalni "Slovenec" kot glasilo slovenske ljudske stranke (Dr. Korosec).

Naš gospodarsko-političen razvoj nam je pokazal, da ne gremo na povsem pravi poti in da je zakrvljenje te nepravne poti največ zagrelo pisanje naših meštanskih listov, ki je vedno in ob vsaki priliki z demagoškimi gesli pisalo proti delovnemu ljudstvu za interese svojih gospodarjev.

Pa to je pač naloga vsakega meštanskega lista, ki naj reči moči podnaslov, da je političen list za interese slovenskega naroda.

Do sedaj smo Slovenci imeli strankarske liste, ker res enega neodvisnega lista nismo nikdar premogli in tudi ni imela slovenska buržoazija smisla, da bi en tak list za Slovence izdajala. Bil je sicer en mal poskus, ali ta poskus se je temeljito ponesrečil. Poskus z "neodvisnim" političnim dnevnikom: Narodni dnevnikom. Narodni dnevnik je bil ustanovljen samo v to svrhu, da udarja po demokratskih listih in da zagovarja vsake napake drugih strank in grup, če je le mogoče in če magari se sam list ne strinja z njihovimi nazori in političnimi linijami.

Narodni dnevnik je bil bojovno glasilo proti SDS, to je slovenski demokratski stranki. Podpiral je v tej borbi klerikalce, tako, da je imel splošni videz, da je Narodni dnevnik klerikalni list, podpiral je v boju radičevce, agitiral za nje, nastopil se je včasih na komuniste in je bil po SDS, zopet je izrazil borbo med SSJ in udaril čez SDS, hvallil Beograd v isti sapi ko ga je grajal pri tem pa vedno podčrtaval, da je načlen slovenski neodvisni politični dnevnik.

Meštanski dnevnik v Ljubljani prenehal izhajati. "Narodni dnevnik" končno zmrznil. (Izvirno.)

Bedi, beda ... Po Šiški se je 11. marca raznesla novica o strahovitim samomoru mlade šenske, ki je šla pod vlak skupno s svojima dvema otročičema. K arci pa vešt ni odgovarjala resnici. Slo je le za poskusen samomor mlad proletarske matere dveh nezakonkih otrok, ki so ga pračasno preprečili pasanti.

Stefka N. je stara šele 23 let in stanuje v baraki bivše milarne v Šiški. V njeni sosesčini v isti baraki stanujejo še drugi ljudje, poročenci, ločenci itd. Pred leti, po smrti svoje matere, je Stefka živela z delavcem Josipom Tratarjem, s katerim je imela hčerko Stefco. Kmalu pa ji je on pobegnil ter se je pri njej naselil delavec France Juh, s katerim je imela drugega otroka. Juh se je lansko leto ponesrečil ter je na posledicah poškodb umrl v ljubljanski bolnici.

Stefka, ki zaradi dveh malih otrok ni mogla hoditi na delo, je živitarila doma ob podpori 100 Din, ki jo je dobivala od občine. Seveda je stradala in z njo oba otročiča: 2 in polletna Stefka ter komaj leto stari Francek.

Dne 11. marca se je Stefka nekaj sporekla s sosedi, nakar je dobila silen živčni napad, v katerem je hotela ugonobiti oba otroka. Sledjiti, ko so ji to ubranile ženske, je pograbila samo mlajšega Francka in hotela proti gorenjski železnici. Za njo so hitele tudi njene sestanovke in ji še pravočasno zabranile skok pod osebni vlak, ki vozi ob 17.30 proti Gorenjski.

Zaslišana je Stefka pozneje priznala, da je hotela v smrt z obema otrokoma, to pa največ zaradi hudobnih jezikov in pomamljanja.

Pač žalostna slika socijalne bede ... Smrtina kosa. V Trbovljah so umrli: Apolonija Vontova, žena rudarja, 45 let; Ivan Golob, zasebnik, 84 let; Marija Brnarjeva, zasebnica, 70 let; Apolonija Štravsava, 70 let; Franciška Jordanova, žena predelavca, 37 let; Jože Guček, čevljarški mojster, 29 let; Brigita Selevčkova, žena posestnika, 52 let; Jože Novak, sin rudarja, 2 meseca; Marija Hribarškova, hel delavca, 11 tednov. V Postojni je umrl v 73. letu starosti železniški vpokojenec Jakob Vilhar. V Trzinu je umrla nenadne smrti zadeta od kapi, soproga gostilničarja in posestnika Marija Kavčičeva, rojena Zitterer. V celjski javni bolnici je umrla 44letna posestnica Alojzija Figeš. V Loznici pri Celju je umrla 72letna previjtkarica Marija Koglič.

Prohibicijski agentje obtoženi. Specialville, Ill. — Prohibicijski načelnik Herbert L. Rees, mestni župan Charles Thomson in 14 drugih prohibicijskih agentov je pod obtožbo zarote in kršitve 18. amandmanta. Obtoženi so izsiljevanja in da so prejemali podkupnine od butlegarskega sindikata. — Obravnava obeta biti zanimiva.

Zdravništvo in izseljenost

Sempatje priobčuje "Prosveta", članke in novice o zdravništvu. Čuli smo pa že prigrvarjanje, češ: to ima svoj namen.

Da bodo naši čitatelji jasno razumeli ta namen, priobčujemo zelo informativen članek iz glasila Zdravne Zveze za Dalmacijo v Splitu, ki nosi lepo ime "Zadrugar". V 4 št. svojega 19 letnika od 29. februolja tek. leta piše dr. Josip Bervaldi tako-le:

U prošlom broju istaknuli smo, kako se naši ljudi, priseljeni nevolnim ekonomskim prilikama, sele u tudino. Prosvetne prilike naroda na otocima i primorju, ne mogu se nikako dovesti u sklad sa njegovim potrebama, pak ga stoga sve nešto tjera u svijet, gde bi se bolje snasao. Na ovom razlaganju ne mogu ništa da mjenjam razne lijepe riječi rodoljublja i smisla državne zajednice. Dok se god uroci ne promijene, ne može se stati na jut posljedica. Valja poboljšati ekonomski položaj ovoga naroda, pak će se u mnogo manjoj mjeri seliti, nego li što se sada seli.

Nema sumnje, da našim iseljenicima ima mnogo da zahvali naša porajina, ako je napredovala sa samo u gospodarstvu, nego i u pravopiji. Mnogo se je pomoglo na unaprednju narodnog gospodarstva, mnogo je ljudi školovano novcem, što je došlo iz tudine. Mogli bi mi danas po nekakvom tudu kašli da povrati me sav novac, što smo ga iz inostranstva dobili, našli bi se na prosjačkom stapu. Malo pomalo izgovar da su naši ljudi ostavili u tudini svoje radne sile, svoju krv i svoj znoj. Oni bi rado vse to ostavili našoj zemlji, ali vama često ne znadu gde ni kamo jer rada nema. Dosta nam je pogledati naše otoko, pak i samu okolice splitku, koja, usprkos raznih tvornica, strada na pomamljanju rada. Nije dake iseljivanje zlo, kako se misli, a ako je, ono je potrebno zlo.

Iseljenici, dobitnim i zasluženim parama, pomogli su i unaprediti svoje obitelji, ostale na domaćem kraju. Narocito ovo treba istaknuti, jer u ovom pravcu zaslužuju avku hvalu. Ali dalje od ovoga, rijetko su gde išli. Smisao zajednice izgube naši ljudi lako, kad se nadu u tudem svijetu. Prate ih ovi zemlji još samo obitelji, a preko toga ne vide ništa. Ima i u ovom pravcu rijetki i časnih iseljenika, kao iseljenici u Ku Va. Velikom, koji šalju dolara da se gradi Narodni dom, kao što i oni iz Molata, da se podigne Narodna kuća, u kojoj će biti etnonocna i razna druga prosvjetna društva; iseljenici iz Oliba, koji pošću, drugi kat na Zadrugom domu, da posludi skupitnima i prosvjetnim predavanjima, te iseljenici iz Pitrava koji šalju na desetine hiljada dinara, da se na lijepom i zgodnom mjestu podigne seosko groblje. Ovakvih primjera ima, ali ti su rijetki. Smisao zajednice trebalo bi u njima što jače probuditi.

Jedan dio svojih pristjednja, naši ljudi u tudini, polasu kod onamošnjih novčanih zavoda, gde im često propadne, a kad kući dođu, polasu kod naših novčanih zavoda, po većini gradovima naše države, tako da se s njima pomažu samo veliki trgovci i veliki industrijalci. Zaboravljaju naši ljudi na svoja mala sela. Selo sa se redili i odgojili i odakle su u svijet pošli. Zaboravljaju na selo u kojima su ugledali prvi put svjetlo božje, i koja su puna uspomena njihovog djetinstva i njihove obitelji. Ovo ne bi smjelo da bude. Morala bi i unaprijed postojati neka jača veza između iseljenika i njihovog rodnog mjesta.

Navedenu vezu morala bi u prvom redu da gaji naša zadruga. Ona u svom krilu okuplja sve što je zadruga u selu da pomogne gospodarstvu, čudoredni i prosvjetni napredak sela. Mali čovjek ne može naših boliga nalina da bude pri ruci svojim najstarijima, nego li preko zadruga.

Ljudi na upravi naših zadruga i mali bi popizati imena iseljenika, da imati za njihove tačne adrese te im upravitelji posebno pismo, molbi ih, da se svojim pristjednjama sjete svojih zadruga. U pismu treba istaknuti, da se njihove pristjednje sigurne, ker je zadruga na nesograničeno jamstvo, jer ima svoja kasa, prihrvu i sve drugo što može da utvrdi ljude, kako je novac kod zadruga polosan u potpunom oslaku riječi sigurne. Valja također istaknuti da će oni u slučaju potrebe do svoga novca lako doći, jer potrebe do svoga novca lako doći, jer su zadrugarske zavese, preko Zadrugske Saveza, tako jake, da se može lako novcem raspolazati. Ako bilo kojeg razloga novac neće do polasa kod svoje zadruga, neka polase kod Zadrugne banke u Splitu. Ona je osnovana da služi širokim slojevima stanovstva i preko nje će novac iseljenicima poslužiti unaprednju maloljetničkih i razbuditi.

Što je rečeno za iseljenike u tudini, to isto vrijedi i za one, koji su u kući povratili i naselili u selu ili u gradu. Neka ne misle upravitelji zadruga, da od prvog udarca stablo pada. Ne uspije li prvo pismo, treba se po drugu i treću pa i više puta obratiti na iste adrese, dok se napokon ne postigne svrha.

Hoće se šilavosti i ustrajnosti pak če se bez dvojbe i u ovom pravcu doći do velikog uspeha. U dužini narodno duše leži čuvstvo zajednice. Treba samo shodno i zgodno ovo čuvstvo probuditi i razbuditi. Dr. Josip Bervaldi.

ZDRAVSTVO

Poljudna beseda o higijeni in skrbi za zdravje.

PRAVILNO IN NEPRAVILNO DIHANJE.

Koliko pa je ljudi, ki pravilno diha? Kolklo pa jih je sploh, ki vedo, kako se pravilno diha?

To ve pač vaak, da mora človek jesti, da se mora torej hraniti s trdno hrano, če hoče živet. O tej trdni hrani zna vsak dobro povedati, zna pa tudi razlikovati dobro od slabe. Kdo pa zna kaj povedati o zračni hrani, o dihanju in razlikovati dober zrak od slabega?

Več dni, da, celo več tednov, dočim brez dihanja niti par minut ne more prestat! Ali je res, ali ni? Pri nas, ko je zdravnikov v ljublju, je še vedno devetdeset odstotkov ljudi, ki o dihanju nimajo pojma. Celu več našimi športniki jih je toliko. Založno dejstvo pač.

Ko sem pred nedavnim predaval ojemu krogu svojih tovarišev o pravilnosti dihanja, so me nekateri vprašali, da-li ne diha človek že itak pravilno. Saj že od rojstva neprestano diha! — Današnji civilizirani ljudje ne diha jo prav. Če izvajajo globoko dihanje, se ozirajo samo na globok vdih, mnogo važnejšega izdaha, ki bi moral biti še nekoliko daljši in popolnejši, pa ne upoštevajo. Ne sarno to, da se pri tem proces v pljučih napenja in nepopolno vrši, tudi mišičevje, ki služi izvedbi izdaha, se ne razvija kakor treba, potem pa imajo ljudje večta prsa in izbočene trebuše! Kajti znano je mnogim, da razlikujemo prsno in trebušno dihanje in da je za vsako potrebna gotova mišična skupina; tako prsne in žagaste mišice, kakor tudi sprednje, ravna, zunanjs in notranje trebušna poševna, ter prečna trebušna mišica.

Deloma je varok temu nepravilnemu dihanju neprirodno oblačenje današnjih ljudi, deloma pa — in to najočisto — gola brezbriznost! Znano je namreč po poročilih raznih raziskovalcev prirodnih narodov, da ljudje, ki žive doma, goli vse življenje pod milim nebom, ne poznajo raznih bolezni, kot so na primer gluhočnost, razne deformacije hrbtnice in bolezni dihalnih organov, ki so pri nas popolnoma običajne.

Izdih je torej mnogo važnejši nego vdih. Zaradi tega moramo vedno gledati na to, da traja dalj časa nego vdih. Na to se je treba pač privaditi, čeprav gre začetkom težko; vendar se s pravilno in vstrajno vajjo doseže. Kadar hodiš in kjerkoli hođiš lahko to vežbaš. Najenostavnje je, če stajš korake in dihaš v ritmu s hojo. Če udihaš tri dobe, izdahaš štiri dobe, to je korake. Seveda, to razmerje ne bo ostalo vedno tri proti štiri, ker je odvisno od potrebne količine zračne zmenjave in to zopet od našine hoje. Pri pravih tri hoji ali pri teku se lahko razmerje med udih in izdih spremeni tudi na dve proti štiri po daljši vaji celo proti pet. Važno pri tem je, da dihaš tako, kakor stopaš in pazi, da več izdihneš nego udihneš, pa boš pretekel dolgo pot, ne da bi se zasopel. Sunki, ki jih pri teku prestreza naš organizem, ovirajo znatno pljuča v njihovi funkciji. Če pa prilagodimo dihanje tem sunkom, omenjemo mojnje, naravno, popolnoma odpadejo. To so vse stvari, ki bi jih moral človek vedeti, še predno je pričel trenirati.

Na dihanje se pri nas polaga mnogo premalo važnosti, zaradi česar se v sportnih uspehih niti zdaleka ne moremo kosati z drugimi narodi, zlasti Američani, ki ves sport zagrabijo pri temelu, in to je bač dihanje. Ameriški bokserji na primer se na svojo

kariero pripravljajo leto dni z dihalno gimnastiko in šele potem prično s treningom mišičevja. Ali se bomo potem čudili njihovim uspehom? Notranji organi, zlasti dihalni, so tisti faktor, ki odločuje v naših sportnih uspehih, in ne mišice, ki so naši volji le orodje!

Mišice so le aparat, stroj, ki ga moraš samo primerno dimenzionirati, da služi svojemu namenu. To pa dosežeš s pravilnim, nepretiranim treningom. Ravno zato, ker se pri nas presirna notranja organe in se pretirano vešba le zunanje mišice, bač zato nimamo takih uspehov, kakršnih smo vredni!

Nič manj važno kot popolen izdih, ni dihanje skozi nos. Tudi tu ljudje mnogo greše in si na ta način povročajo škodo, katere izvor jim je popolnoma neznan. Nos je nekak filter, nekaka varnostna naprava za ostala dihalja. Vsa nosna votlina je namreč prekrasta s sluzasto koščico, ki je kreasten nosni votlini odgovarjajoče oblikovana v razne predelčke in vrzeli tako, da mora vsa množina zraka, ki prihaja skozi nos, podreniti po njej. Na ta način se očisti raznih materijelnih delcev in deloma tudi mikrobov, ki se nalepijo na tej sluzasti košci in na diačkah, katere pogostnjo je nje. Vsa ta nesnaga se potem s pomočjo tekočine izloči, kadar se useknemo. Zlasti grah je za drobne zračne prehode jako nevaren, ker jih lahko zamaši.

Druga važna naloga nosne votline pa je, da segreje zrak, predno pride do ostalih dihalnih jh na ta način zavaruje pred prehladom. Kajti vnetje se lahko prenese iz nosu na ušesa in tudi nebuše se vnamejo, kar vse znatno ovira dihanje. Nebnice leže v goltancu in so pri dihanju skozi usta najbolj izpostavljene prehladu. Pošeg tega pride v pljuča vsa preje omenjena nesnaga, mikrobi in mrzel zrak, zaradi česar se po nepotrebnem preobremenjena in izpostavljena infekciji. Sledjiti ima človek, ki diha skozi usta, vedno nahod, kateri prinese s seboj še mnogo drugih stisnosti. Pri teku, na primer, kjer zahtevajo pljuča velik zračno izmenjavo, lahko praktičarš brezakrčno le na popolnoma svelem zraku (tak akosi god in silčno) in ne na kakem spornem igrišču sredi mesta ali pa ob prometni cesti. Zlasti pri smučanju je taka pljučna kopa zelo koristna, vendar pa je treba paziti radi nizke temperature. Skozi nos moramo dihati tudi zato, da obdrži pravilno in naravno obliko. Kako god postane obraz, če je nos po velikosti neproporcionalen ali celo ukrivljen v stran! Človek, ki je še od detinstva navajen opravičati vedno dejanj z desnico, se z njo tudi vedno usekuje. Ravno to pa lahko povzročil, da se nos ukrivi in s tem kajzi naraven izraz obraza. Ljudje seveda takih malenkosti ne upoštevajo, ker — "nimajo nič od tega", kako njih nos izgleda. Toda, če se nekoliko seznanijo z njegovo vevlačno funkcijo in njegovim vplivom na ostala dihalna, bodo uvideli, da imajo vendar le "nekaj od tega." Najboljše je, če se človek navadi usekovati z obema rokama, kar je nazadnje tudi najbolj estetako.

V notranji sluzasti koščici nosu so nameščeni vonjalni žilci, odnosno njih končiči, s pomočjo katerih tudi razlikujemo dober zrak od slabega. To pa samo v tem slučaju, če je njihova funkcija intaktna, če je torej nos zdrav in izvešan. Da si pri neznadnih in močnih vremenskih preobratih ne nakopljemo nahoda, ki popolnoma prepreči pravilno delovanje nosu, se pripomoča, da si namazeta njegovo notranjost s kakim primernim rastlinskim oljem, predno zapustiš dom. Dolžnost lastnikov delavnic, v katerih vlada radi raznih proizvodov našemu organizmu škodljiva atmosfera, je, da skrbijo za čim popolnejšo ventilacijo in da pogostoma delavake moči prevemljajo. Saj se da to s pametno Zadrugin prijatelj.

ZDRAVSTVO

Poljudna beseda o higijeni in skrbi za zdravje.

kariero pripravljajo leto dni z dihalno gimnastiko in šele potem prično s treningom mišičevja. Ali se bomo potem čudili njihovim uspehom? Notranji organi, zlasti dihalni, so tisti faktor, ki odločuje v naših sportnih uspehih, in ne mišice, ki so naši volji le orodje!

Mišice so le aparat, stroj, ki ga moraš samo primerno dimenzionirati, da služi svojemu namenu. To pa dosežeš s pravilnim, nepretiranim treningom. Ravno zato, ker se pri nas presirna notranja organe in se pretirano vešba le zunanje mišice, bač zato nimamo takih uspehov, kakršnih smo vredni!

Nič manj važno kot popolen izdih, ni dihanje skozi nos. Tudi tu ljudje mnogo greše in si na ta način povročajo škodo, katere izvor jim je popolnoma neznan. Nos je nekak filter, nekaka varnostna naprava za ostala dihalja. Vsa nosna votlina je namreč prekrasta s sluzasto koščico, ki je kreasten nosni votlini odgovarjajoče oblikovana v razne predelčke in vrzeli tako, da mora vsa množina zraka, ki prihaja skozi nos, podreniti po njej. Na ta način se očisti raznih materijelnih delcev in deloma tudi mikrobov, ki se nalepijo na tej sluzasti košci in na diačkah, katere pogostnjo je nje. Vsa ta nesnaga se potem s pomočjo tekočine izloči, kadar se useknemo. Zlasti grah je za drobne zračne prehode jako nevaren, ker jih lahko zamaši.

Druga važna naloga nosne votline pa je, da segreje zrak, predno pride do ostalih dihalnih jh na ta način zavaruje pred prehladom. Kajti vnetje se lahko prenese iz nosu na ušesa in tudi nebuše se vnamejo, kar vse znatno ovira dihanje. Nebnice leže v goltancu in so pri dihanju skozi usta najbolj izpostavljene prehladu. Pošeg tega pride v pljuča vsa preje omenjena nesnaga, mikrobi in mrzel zrak, zaradi česar se po nepotrebnem preobremenjena in izpostavljena infekciji. Sledjiti ima človek, ki diha skozi usta, vedno nahod, kateri prinese s seboj še mnogo drugih stisnosti. Pri teku, na primer, kjer zahtevajo pljuča velik zračno izmenjavo, lahko praktičarš brezakrčno le na popolnoma svelem zraku (tak akosi god in silčno) in ne na kakem spornem igrišču sredi mesta ali pa ob prometni cesti. Zlasti pri smučanju je taka pljučna kopa zelo koristna, vendar pa je treba paziti radi nizke temperature. Skozi nos moramo dihati tudi zato, da obdrži pravilno in naravno obliko. Kako god postane obraz, če je nos po velikosti neproporcionalen ali celo ukrivljen v stran! Človek, ki je še od detinstva navajen opravičati vedno dejanj z desnico, se z njo tudi vedno usekuje. Ravno to pa lahko povzročil, da se nos ukrivi in s tem kajzi naraven izraz obraza. Ljudje seveda takih malenkosti ne upoštevajo, ker — "nimajo nič od tega", kako njih nos izgleda. Toda, če se nekoliko seznanijo z njegovo vevlačno funkcijo in njegovim vplivom na ostala dihalna, bodo uvideli, da imajo vendar le "nekaj od tega." Najboljše je, če se človek navadi usekovati z obema rokama, kar je nazadnje tudi najbolj estetako.

V notranji sluzasti koščici nosu so nameščeni vonjalni žilci, odnosno njih končiči, s pomočjo katerih tudi razlikujemo dober zrak od slabega. To pa samo v tem slučaju, če je njihova funkcija intaktna, če je torej nos zdrav in izvešan. Da si pri neznadnih in močnih vremenskih preobratih ne nakopljemo nahoda, ki popolnoma prepreči pravilno delovanje nosu, se pripomoča, da si namazeta njegovo notranjost s kakim primernim rastlinskim oljem, predno zapustiš dom. Dolžnost lastnikov delavnic, v katerih vlada radi raznih proizvodov našemu organizmu škodljiva atmosfera, je, da skrbijo za čim popolnejšo ventilacijo in da pogostoma delavake moči prevemljajo. Saj se da to s pametno

RAZNE VESTI

Bože se čikaških bomb.

Chicago. — Vabilo, ki ga je poslal čikaški župan trgovski zborec v Moline, Ill., naj polje delegacije na banket "dobro volje", ki se vrši v mestu 12. aprila, je dobilo slab odmev. Trgovska zbornica je odgovorila Thompsonu, da ne more sprejeti vabila, ker ni župan nitiesar omenil o kakem narstvu pred čikaškimi dinamitarji. "Kaj nam koristi prost banket," pravijo v odgovoru, "ako nimamo nikakega jamstva, da odnesemo zdrave pete iz Chicago."

Tornado ubil štiri osebe.

Argo, Ala. — Tornado, ki je obiskal to okolico v noči 30. marca je zahteval štiri žrtve. Ubili so bili R. E. Nelson, farmar, njegova žena in dva otroka. — Tornado je tudi porušil hiš in gospodarskih posoljij.

Musulinijev pakt s Grčko.

Dunaj, 31. marca. — Tukaj poročajo, da je Italija sklenila nov pakt s Grčijo. Na podlagi tega pakta se je Grčija obvezala, da bo pomagala Italiji v slučaju vojne z Jugoslavijo.

Dekle priznalo umor.

Niles, Mich. — Marguerite Bumbaugh je priznala, da je ustrelila Walter H. Cooka, bogatega tovarnarja, ker ji ni hotel plačati zaostalo mezd v svoti \$3.379, ki ji je tovarnar dolgoval. Dekle je bila Cookova privatna tajnica. Sodnijska obravnava je določena na 6. aprila.

Dekle je izpovedalo, da je tovarnar udaril, ko je vprabila za plačo, nakar je pograbila revolver in ga ustrelila.

Samomor kapitalista.

Chicago. — Bruce P. Owens, podpredsednik O'Malley Valve kompanije, se je v petek večer ustrelil v svojem stanovanju in je par ur pozneje umrl v St. Francis bolnici. — Spekuliranje z delnicami se smatra kot vzrok samomora.

Usoden padec.

Chicago. — Mary Bailey, 6183 S. Honore ave., je v soboto umrla v okrajni bolnici valed poškodb, ki jih je dobila prejšnji dan, ko je padla z vrha stopnic v svojem stanovanju.

VICTOR RECORDS.

Victor Talking Machine Co. Camden, N. J.

Ta družba je izdala serijo novih plošč naj-novejših glasbenih izvedb, ki jih lahko kupite ali naročite od trgovcev, še posebno onih, ki oglašajo v našem listu. Na primer plošča: Kadar so godci dobre volje, valček in Na Dolenskem, valček, stanajo le 75c. Imamo jih celo vrsto raznih novih krasnih in lepih pesmi, ter godbe za ples in orkester. Vprašajte po njih in se veselite z njimi doma na vašem domu, vam priporoča Victor Talking Machine Company.

Cunard družba naznanja poseljanje našega lista v Jugoslavijo. Mr. Vukovič, njih uradnik iz newyorkške urada bo vodil listnino na BERENGARIJI dne 15. maja, 1928.

Cunard družba s tem naznanja, da so g. S. Vukovič določili, da bo vodil listnino v Jugoslavijo na parniku Berengaris z dnem 5. maja: l. Parnik ne bo vozil turistov tretjega razreda na tem potovanju in ves prostor namenjen tem potnikom tega razreda za vsa polletna potovanja bo na razpolago 15. maja za potnike tretjega razreda, ki bodo potovali pod vodstvom Mr. Vukoviča po navadni tretjega razreda cenl. Gospod Vukovič je dobro poznan našim čitateljem kot izvrsten, skušen vodnik večih Cunardovih izletov v Evropo. On bo našel na potnike in njih priljago in pomagal v vseh ozihi do njih doma. Mr. H. P. Borer, glavni potniški uradnik Cunardove družbe pravi: — "Naši bivši izleti v Jugoslavijo, ki smo jih vršili v prošlosti z našimi najboljšimi ekspresnimi parniki, so se izkazali velik uspeh. Potniki spoznavajo potniške ugodnosti pod vodstvom našega g. Vukoviča in lahko rečemo da si je on s tem pridobil zaupanje med ljudstvom za njegove vrle zmožnosti. Valed tega upamo, da 15. maja posebni izlet na parniku Berengaris pod vodstvom g. Vukoviča bude isto tako z zadovoljstvom sprejet od jugoslovanskih potnikov kot se vselej poprej. (Adv.)

Skrivnostna življenska tragedija kmečkega milijonarja na Notranjskem

Logaški okraj je že od nekdaj znan po svojih čudežnih naravnih pojavih, in kakor bi bili z zemljo v najbližji zvezi tudi prebivalci, najdeš med njimi ljudi z zelo pisanim življenjem in romantičnimi doživetji.

nastanjene naše čete, ki vrše obmejno službo. Na česti naleti skoraj na vsakih sto korakov na orožnike, finančne stražnike in še na granicarje. Kljub temu se večkrat pripeti, da se splazijo po skrivnih potih akoci naše in še italijanske čete razni sumljivi kriminalni tipi.

jevilh g. Anton Puntar, trgovec v Logatcu, dva orožnika iz Logatca ter podžupan občine Planine g. Franc Kermavner, da se prepričajo, koliko je resnice na fantastičnih govorcih, da je milijonar France Krajnar pred časom nagloma umrl ter da so ga skrivaj v hiši pokopali.

skrivnostno sobico. Ugotovila je, da milijonar France Krajnar še živi ter da so vse vesti glede njegove smrti neresnične. Žal, da je bila komisija brez okrajnega zdravnika, ki bi se lahko na licu mesta prepričal, ali je Krajnar trdovraten čudak, ali pa se mu je po konfliktu z materjo in tekem let res omražil um.

— Ne morete si misliti, kako sem se prestrašila, ko me je obiskala komisija iz Logatca, ki je hotela na vsak način videti mojega brata. Orožnika sem pregovorila, da sta mi sledila v podstrešje brez orožja, da se ju brat ne bi prestrašil.

Na svoj bledem na prebivalca. Vsihila vsake prebivalca ter s tem prebravila in prijazno.

CLANI IN DRUŠTVA SNPJ. Na rokah imamo še nekaj Zapisnikov 8. Redne konvencije SNPJ in kar je sedaj pričela razprava o pravih SNPJ za bodočo konvencijo, je zelo ugodna priložnost, da si nabavite ta zapisnik. Kdor nam pošlje 15c v pošti znanstvenik, mu pošljemo ta zapisnik. Pišite na: Književna Matica SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ferdo Kosak: SESTRICI (Dalje.) Martin mu je mesto odgovora pokazal Rezikino pismo. Daniel ga je prebral in se nasmehnil. "Ta si je pa hitro premislila." "Kaj če to! Mladost je mladost!" "Ali jo sploh sprejmeš?"

prijatelj. Pravi, da je v mestu študiral in da ni dosti prida. "Pa vedno lazi krog naše hiše." "Kdo ve, kakšne namene ima." Tinka je vstala. "Tako, Rezika, zdaj pa moram domov. Oče so dejali, da naj se nikar predlogo ne zamudim, ker je jutri semenj in je še precej treba pripraviti."

Poklical sem hlapca in ga prosil, naj mi pokliče Franco. Iz temne veže se je namreč čulo močno pasje lajanje. Prišla mi je kmalu nasproti mlajša žena, Francka, gospodinja te velike premožne domačije, edina sestra in skrbnica preostojnega jetnika Franceta Krajnerja.

— Šlihte, ali se ni brat zaradi tega zapri za toliko let v podstrešje, kar je bil morda naravno zaljubljen? — Ne, zaradi tega že ne. To sicer ljudje trdijo, a to ni res. Kakor sem vam že rekla, se je zapri zaradi tega, ker se mu je omražil um.

Veliki izlet v JUGOSLAVIJO (preko Cherbourg, Francoska) na parniku BERENGARIA (52,226 ton) KATERI POTUJE IZ NEW YORKA V TOREK, DNE 15. MAJA. Mogoče vas srce vleče, da vidite staro domovino prihodnje poltje? Sedaj je čas, da se pripravite za to dolgo saheljeno potovanje, pridružite se eni grupi vaših sorojakov, kateri bodo potovali na parniku BERENGARIA.

IZVRSTNA PRILIKA Člani in članice S. N. P. J. Sedaj lahko dobite list Prosveta vsak dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENCJI, vredne \$5.00—ako nam pošljete brez odbitka svoto \$7.50. Ali pa tri knjige: SLOV.-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$7.50.

Proti večeru je bilo. Nedeljski mir je spal nad vasjo, tih in globok kakor morje. Rezika in Tinka sta sedeli v travi pred hišo. Pogovor se jima je zatalak kakor težko naložen voz, v njegovih očeh ni bilo odkrite besede.

"Glej, Martin, takih večerov sem si želel v tujini. Sanjal sem, da sedim pred hišo na hribu in vsokrog je mir. Tolikokrat je odšla v spominu domača vas in z njo vsa polja in hribi in gozdovi, obrabi starih znancev so stali pred menoj in me pozdravljali in meni je bilo, kakor da me vabijo v svojo aredo. V takih trenutkih se je duša oplaknila v lepoti hrepenenja, umazanost in blato velikega mesta se je odluščilo od arca.

— France se je razvil z leti v krepkega zastavnega mladeniča, ko je izpolnil 21. leto, je odšel na nabor ter je bil potrjen. Ko je odsušil vojake, se je zopet v veliko vnamo oprijel kmečkega dela. Kmalu pa je začel (nekako leta 1906) kazati znake abnormalnosti. Dve leti kasneje se je zapri v podstrešno sobico in je ni nato več zapustil.

— France se je razvil z leti v krepkega zastavnega mladeniča, ko je izpolnil 21. leto, je odšel na nabor ter je bil potrjen. Ko je odsušil vojake, se je zopet v veliko vnamo oprijel kmečkega dela. Kmalu pa je začel (nekako leta 1906) kazati znake abnormalnosti. Dve leti kasneje se je zapri v podstrešno sobico in je ni nato več zapustil.

Tiskarna S. N. P. J. SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA. Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih. VODSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI. Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojavnila daje vodstvo tiskarne. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL. TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA